

136 . Răcarii de Jos | Comuna: Brădești | Județ: Dolj | Punct: Castrul de la Răcari | Anul: 2015

Anul: 2015

Cod RAN: 71108.02

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca romană timpurie

Tipuri sit: locuire militară, structură de cult/religioasă

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Civil

Autori: Dorel Bondoc, Ileana Gabriela Filip

Instituții: Muzeul Olteniei, Craiova, Muzeul Olteniei, Craiova

Raport

Săpăturile arheologice din castrul roman de la Răcari- campania 2015 s-au desfășurat în lunile iunie-august, cu fonduri bănești puse la dispoziție de Consiliul Județean Dolj și Muzeul Olteniei Craiova. Concret, săpăturile au vizat două puncte din interiorul castrului: clădirea comandamentului (principia) și grânarul (horreum).

Sectorul comandament. Clădirea comandamentului din castrul de la Răcari a mai constituit în trecut obiectul unor săpături arheologice. Mai întâi, în anii 1897-1898, a fost cercetată de către Pamfil Polonic, sub conducerea lui Gr. Tocilescu; datele obținute cu acest prilej nu au fost publicate, însă au fost valorificate mai târziu de către D. Tudor (Tudor 1965, p. 235, fig. 2). Mai apoi, în anii 1928 și 1930, a fost redescoperită de Gr. Florescu, care a și publicat primele date concrete despre clădire (Florescu 1931, p. 12, fig. 7). Din punctul de vedere al conservării ruinelor antice, ambele cercetări menționate mai sus (Tocilescu-Polonic și Florescu) au fost deficitare, în sensul în care edificiile descoperite au fost lăsate dezvelite, fără măsuri de conservare primară, iar acest fapt a facilitat spolierea materialelor de construcție de către localnici. Cu deosebire au fost vizate pietrele de calcar ce puteau fi transformate simplu în var, dar nu au fost neglijate nici cărămizile care putea fi ușor reutilizate pentru pavaje sau alte nevoi gospodărești. Urmare a acestor agresivități, spațiul clădirii comandamentului s-a transformat într-o uriașă groapă, ce mai păstra doar fundațiile edificiului. După 1989, lăsat fără pază și supraveghere, locul a devenit o țintă predilectă pentru căutătorii de comori, ale căror acțiuni au adus alte prejudicii acestui sit arheologic. Ulterior, pentru ca tabloul distrugerilor să fie complet, locația a devenit spațiu pentru depozitarea neautorizată a gunoaielor menajere.

Mai aproape de zilele noastre, săpăturile arheologice din anii 2006-2007 au secționat clădirea comandamentului, punând în evidență zidurile clădirii, dar și starea lor proastă de conservare.

Reluarea cercetării clădirii comandamentului de către specialiștii Muzeului Olteniei Craiova s-a produs începând cu anul 2013, când au fost puse în evidență camerele din spate ale edificiului. Sesizam atunci pretutindeni urme ale distrugerilor suferite de clădire, cu ocazia spolierii materialelor de construcție. În anul 2014, au fost cercetate și dezvelite camerele de tip armamentaria, de pe latura de nord a clădirii; și în acest caz am putut constata că zidurile clădirii sunt compromise aproape total, datorită extracției ilegale a pietrelor și cărămizilor.

În anul 2015 au fost abordate și celelalte spații ale clădirii: basilica, curtea interioară și armamentaria de pe laturile de est și sud (fig. 1). Sistemul de săpătură practicat a fost mereu în suprafață. Cu toate că cercetarea clădirii nu a fost încă finalizată, au putut fi făcute o serie de observații importante. Dimensiunile clădirii sunt de 37 x 34 m. Unele constatări și măsurători diferă însă fundamental de cele făcute de înaintașii noștri. Ne referim concret la lărgimea intrării în comandament sau la dimensiunile curții interioare. De asemenea, adâncirea săpăturilor sub nivelul antic de călcare ne-a permis studierea instalației de hypocaust din camerele din spate ale clădirii, precum și observarea unor amenajări (gropi de pari) sau resturi (fragmente de chirpici) din timpul fazei de lemn a comandamentului.

Deși distrusă până la temelii, clădirea comandamentului a mai furnizat materiale arheologice. Este vorba despre ceramică, obiecte de os, obiecte de fier, obiecte ceramice, monede.

Sectorul horreum (grâнар). Clădirea grâнарului se găsește în imediata vecinătate de nord a comandamentului și fiind vorba despre o clădire cu ziduri de piatră a avut aceeași soartă: zidurile sale au fost spoliata de materialele de construcții până la temelie. Este vorba despre clădirea ce adăpostea cerealele (în special, grâu) destinate soldaților și pe cele pentru hrana animalelor (cai și animale de povară). Nu se poate exclude în nici un fel posibilitatea ca acest edificiu să fi fost destinat păstrării și altor alimente sau lichide, întrucât în interior și în imediata vecinătate am găsit mai multe fragmente de amfore. Probabil, în vederea păstrării unei temperaturi constante, zidurile clădirii au fost realizate exclusiv din piatră. Prezența pe laturile exterioare a unor contraforți masivi (fig. 2), denotă faptul că edificiul a fost ridicat să suporte greutate mari, în speță, cantități mari de alimente. Faptul nu este unul neobișnuit, având în vedere că garnizoana castrului de la Răcari era alcătuită deopotrivă din infanteriști și călăreți; pentru cei din urmă, întreținerea cailor presupunea rezerve mari de cereale.

Clădirea horreum-ului a fost cercetată pentru prima dată la finele secolului XIX (anii 1897-1898) de către echipa Tocilescu-Polonic, fără ca rezultatele obținute să fi fost publicate. Acest neajuns a fost remediat câteva decenii mai târziu, de către prof. D. Tudor (Tudor 1965, p. 237; Tudor 1978, p. 293) și mai apoi de către noi (Bondoc, Gudea 2009, p. 48-49).

În săpăturile arheologice din anul 2015, clădirea grâнарului a fost doar evidențiată, fără ca cercetarea sa să fie epuizată. Am putut constata faptul că din zidurile clădirii (atât cât s-au păstrat) lipsesc cu desăvârșire cărămizile. Ca material de construcție, s-a utilizat pe scară largă o gresie locală de slabă calitate, numită azi de localnici, sâgă. Această piatră a fost preferată de constructorii romani din două motive, primul fiind acela că se găsește din abundență în dealurile din vecinătatea localității Răcari de jos, dar și în alte locații din Oltenia. În al doilea rând, chiar dacă este vorba despre o gresie de slabă calitate, această sâgă este foarte grea, greutatea fiind astfel cea care conferea mai multă stabilitate construcției. În combinație cu bucățile sau lespezile de sâgă, la ridicarea zidurilor horreum-ului au fost utilizate și pietre de râu, ușor de procurat din valea Jiului. Ambele categorii de pietre au fost legate cu un mortar de bună calitate, rezultând în final o construcție solidă.

Clădirea horreum-ului măsoară o lungime de 21,30 m, iar lățimea este de 10,40 m. Acoperișul său a fost realizat din țigle și olane dispuse pe o schelărie de lemn; în timpul săpăturilor arheologice au fost surprinse urme consistente de ardere, provenind de la incendiul care a mistuit clădirea. Iar unele țigle dintre cele descoperite prezintă încă pe suprafața lor, ștampile ale celor care au realizat materialul tegular: N(umerus) M(aurorum) (fig. 3). Alte descoperiri din horreum constau în ceramică, monede, obiecte de fier, obiecte de bronz, etc.

Bibliografie

- C. Opreanu, *EphemNap*, 2, 1992; S. Cociș, A. Paki, *ActaMN*, 26-30, 1989-1993, I/2, p. 477-481

Informații suplimentare online

[Raportul 5677 din cronica.cimec.ro](http://raportul5677.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.mapserver.cimec.ro)